

Vinland

Bjørn Andreas Bull-Hansen bij Boekerij:

De Viking
Vinland

Bjørn Andreas Bull-Hansen

Vinland

Torstein Tormodson vaart aan het hoofd van zijn
Jomsvikings naar het beloofde land aan de
andere kant van de oceaan





De vertalers ontvingen voor dit project steun van Literatuur Vlaanderen.



Voor deze uitgave ontving de uitgeverij subsidie van Norla.

Eerste druk 2020

Vierde druk 2021

ISBN 978-90-225-9341-7

ISBN 978-94-023-1441-0 (e-book)

NUR 330

Oorspronkelijke titel: *Vinland*

Vertaling: Michiel Vanhee en Sofie Maertens

Omslagontwerp: DPS Design en Prepress Studio

Naar een idee van: Koitz Animation & Graphics

Omslagbeeld: © Shutterstock

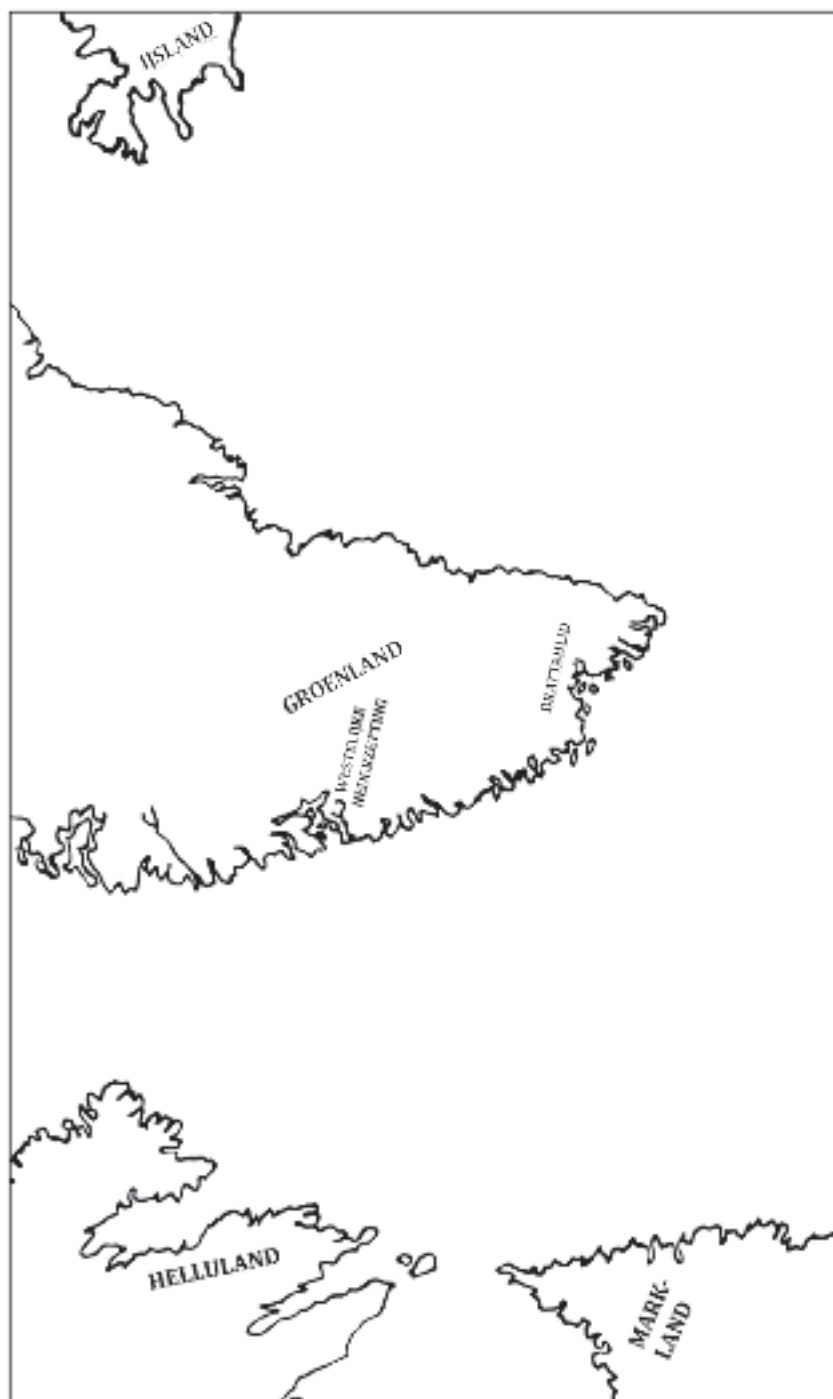
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

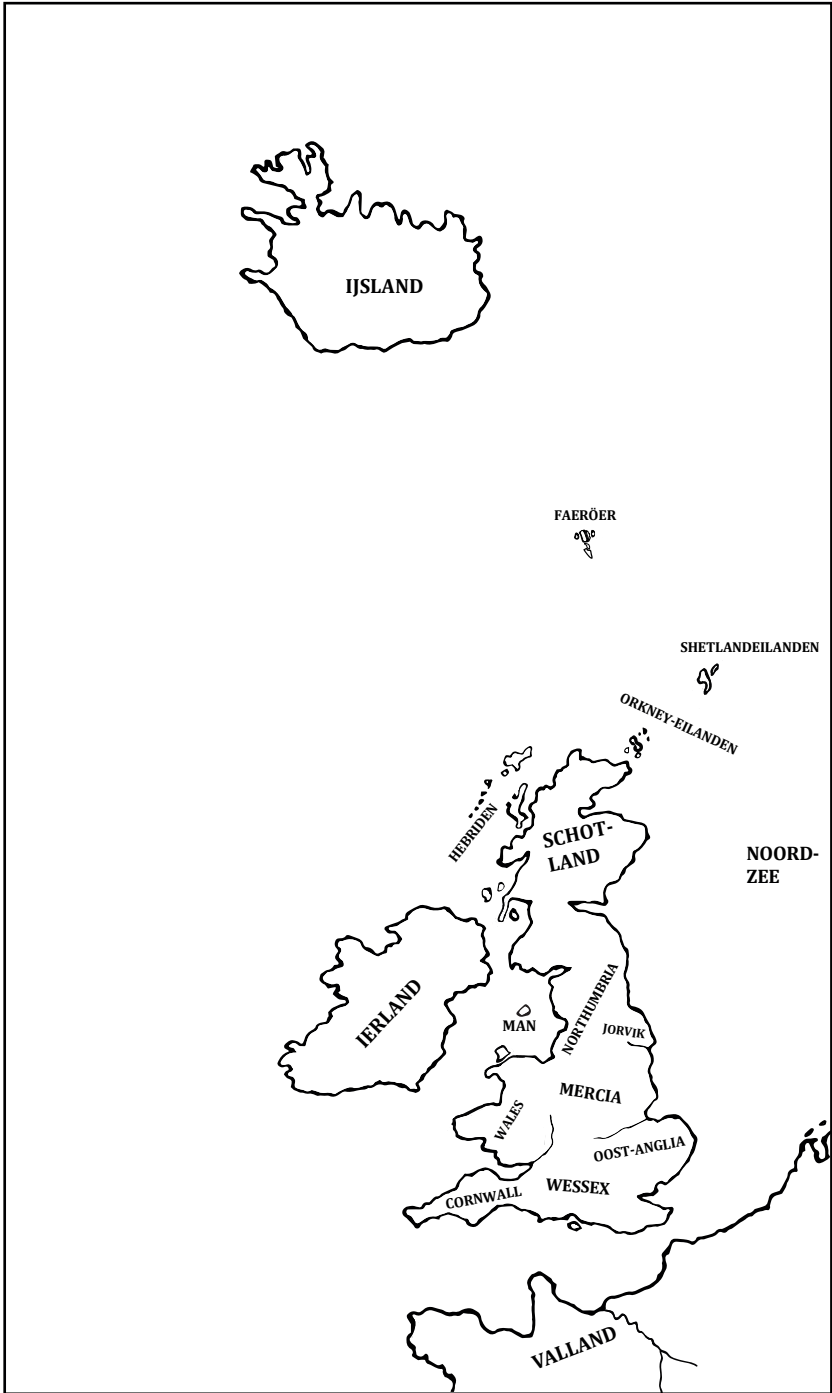
© 2018 Bjørn Andreas Bull-Hansen en Gyldendal norsk forlag AS. Published in agreement with NORTHERN STORIES. (All rights reserved)

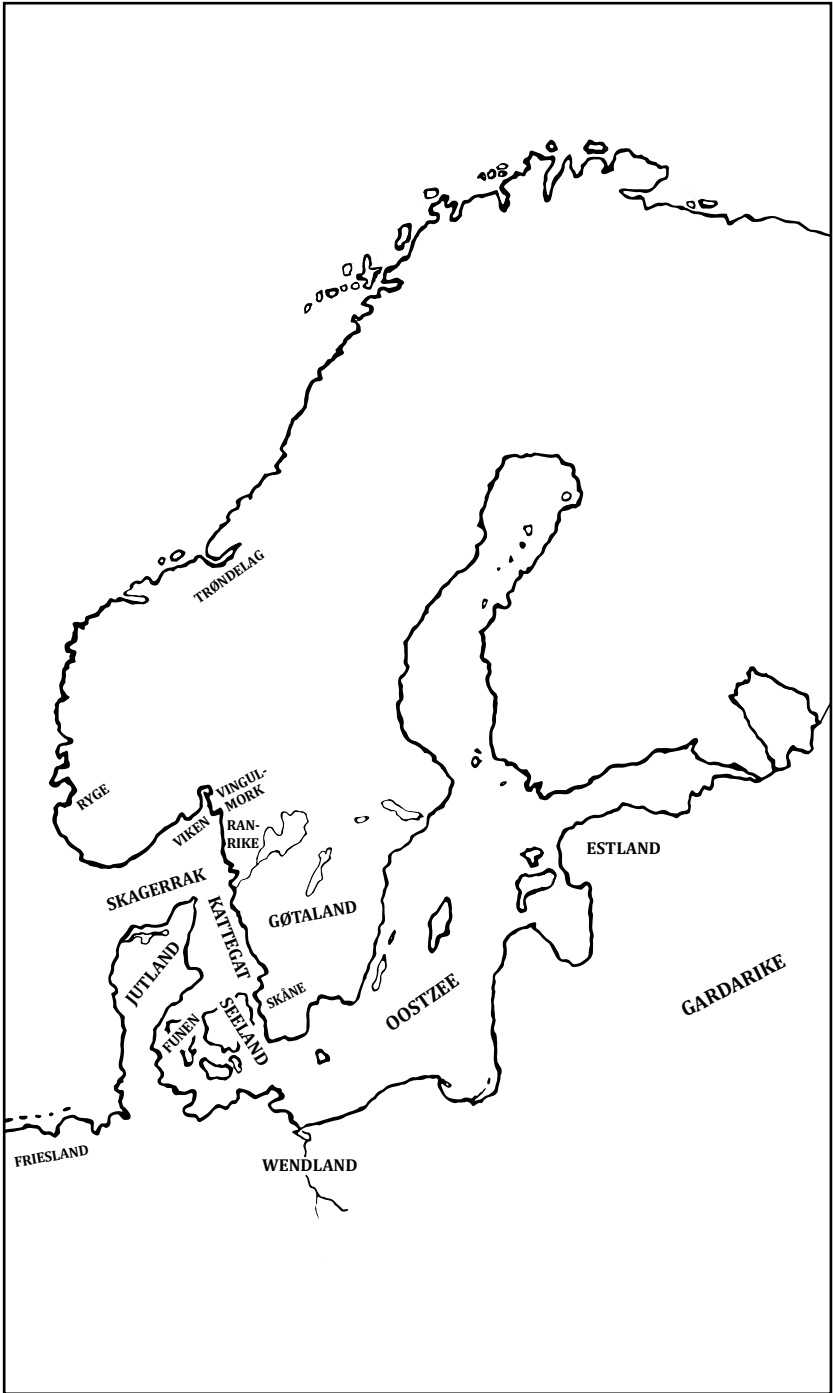
© 2020 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.









Ik heb offers gebracht aan de goden voor mijn zoons en hun nakomelingen. Ik heb gebeden tot de goden, opdat de wereld die ik weldra verlaat milder zal zijn voor hen dan hij voor mij was.

Maar de goden luisteren niet. De korenakkers om me heen liggen er verlaten bij, gedrenkt in het bloed van jonge mannen, en oorlogskoningen heersen als wilde dieren.

Ooit was ik zelf ook zo, en dat besef houdt me 's avonds soms wakker. Als de mannen in mijn hal dronken onder hun vellen liggen en het vuur is gedoofd, zit ik hier soms terug te denken aan vroeger. Dan strek ik mijn hand uit naar vrienden die me lang geleden hebben verlaten, en naar de vrouw van wie ik hield.

Ach, oude man... Ik kijk diep in mijn bierkroes. Mijn innerlijke stem klinkt vreemd, alsof iemand anders hier in het donker tegen me staat te praten. Hij vraagt me om terug te denken aan gelukkiger tijden, aan toen ik nog sterk en jong was en iedereen, ook koningen, voor me opzijingen. *Herinner je je het dan niet meer? Patuxet... Matanuga... Wendigo... Daar in het westen, daar veranderde alles voor jou...*

1

Niemand's dienaar

De hele nacht had ik waakzaam zitten luisteren. Eerst was het gewoon een zacht gejammer geweest, nu en dan viel er een stilte en hoorden we niets. Maar toen, vlak voor zonsopgang, was het geschreeuw begonnen. Het drong door de halfopen deur naar buiten, waarna de mannen op de grond begonnen te woelen en te mompelen en Bjørn zijn armen om me heen moest slaan om me tegen te houden. Het kon weleens een lange ochtend worden, zei hij. Er zat niets anders op dan te wachten.

Dus wachtte ik. De mannen die met me mee waren gekomen om te waken dronken stil uit hun bierkroezen. Zelf kreeg ik niet veel binnen. Elke schreeuw daarbinnen, elke kreun, elk troostend woord van de vrouwen die bij haar waren, deed me schrikken. Ik wilde naar binnen om haar te omarmen, ik wilde dat ze naar me keek en zei dat alles was zoals het hoorde, dat ik niet bang hoefde te zijn, dat alles goed zou gaan. Maar telkens als ik op het punt stond om naar binnen te stormen, sloeg mijn broer zijn armen om me heen. Vidar fluisterde me opnieuw toe dat ik moest rusten nu het nog kon. Maar rust had ik al sinds de nacht van het vorige winterofferfeest, toen Olafs mannen waren binnengevallen, niet meer gevonden. En terwijl ik daar stond,

kwamen de herinneringen aan die winter weer boven. Ik zit me te bedrinken op het havenplein en kijk vol trots naar het schip dat de Deense koning me heeft gegeven. We heffen allemaal onze kroes, op het schip, op een goede visvangst, op een rijke oogst en dat het goed mag gaan met Sigrid; op alles wat bij ons opkomt, toosten we die avond. Ten slotte strompelen we terug naar de boerderij, waar ik me neervlij naast Sigrids warme lichaam. Ik leg mijn arm om haar heen en leg mijn ruwe hand op haar buik en het kind dat daarbinnen groeit.

Dit zou het laatste zijn geweest wat ik in dit leven had gevoeld als kleine Fenre ons niet had gewaarschuwd. Hij maakte eerst de vrouwen wakker, die op hun beurt ons wakker maakten. Er sliepen twaalf mannen bij ons in het hoofdhuis, en nog een paar buiten in de stal. Dat beviel de vrouwen niet, want de mannen verspreidden een door-dringende geur en gingen zelden vroeg slapen, maar na die nacht hoorde ik nooit meer ook maar één kwaad woord over hen. Sigrid porde met haar elleboog in mijn zij, schudde me wakker en fluisterde dat ik moest opstaan. Er stonden mannen buiten op het erf. Ik krabbelde overeind, net als alle andere mannen in het huis, waarop Bjørn door de deur naar buiten gluurde en mompelde dat het waar was wat ze zei, er stonden mannen buiten. We moesten naar onze wapens grijpen, zei hij, want de vreemde mannen waren vonken in een paar fakkels aan het slaan.

Dronken en verdwaasd stormden we naar buiten. We gingen hen met bijlen en speren te lijf, naakt en wild en overmoedig door het vele bier, en doodden meteen zes mannen. De twee laatsten vluchtten weg en renden de grasheuvel af naar het strand, en toen ontdekten we dat daar een *skeid* lag, die met de achtersteven naar het land was binnengelopen. Een handvol mannen stond op de skeid op wacht.

We schoten pijlen naar de twee mannen, maar waren te dronken, en hoewel de maan boven de baai stond, was het nog te donker om goed te kunnen mikken. Maar een van hen moet gewond zijn geweest, want kort daarna struikelde hij, en toen hij weer overeind kwam, zakte hij al na een paar stappen weer in elkaar.

De skeid werd van het strand geduwd, de roeiriemen staken diep in het water en stuwden de romp snel de baai in. De gewonde lag aan onze voeten naar adem te happen, met zijn handen op de grote snijwond in zijn buik. Toen we naast hem neerhurkten, vroeg hij of een

van ons Torstein Tormodson was, de man die Knarrensmid werd genoemd. Ik knikte en zei dat ik die naam droeg. Toen greep hij me bruusk bij de arm. 'Jij en je familie... De kinderen die na jou komen... Nooit zullen jullie rust vinden.'

Wat er die nacht gebeurde leek wel een droom. Dat kwam door de roes van het bier. Beschut door de duisternis droegen we de doden naar het strand, vanwaar we ze de zee op roeiden en met stenen verzwaarden. Toen we weer nuchter waren, konden alleen de bloedvlekken op het erf ons vertellen wat er was gebeurd. Maar na die nacht begreep ik dat er van onze plannen om daar te blijven, om van de visvangst te leven en schapen te houden op de weilanden van Grim, om de eilandjarl te gehoorzamen en inwoners van de Orkney-eilanden te worden, niets terecht zou komen. We moesten verder, we moesten naar de eilanden in het westen, ver weg van wraakzuchtige mannen. Maar we moesten wachten. Sigrid kon niet bevallen aan boord van het schip.

Ik herinner me dat ik de zon zag opkomen boven de zee. Ik herinner me dat ik op de grasheuvel stond terwijl de mannen her en der verspreid zaten te drinken. Het was zomer en de nacht was kort; de vuurbal zonk nauwelijks in de westelijke zee voor hij weer opkwam boven de heide in het oosten. Toen merkte ik ineens dat het doodstil was geworden. Het enige wat ik hoorde was gemompel van de mannen, en toen ik me omdraaide, zag ik hen dronken en stijf overeind krabbelen. Alle blikken waren op het langhuis gericht, op de deur die op een kier stond, op de stilte die nu veel te lang leek te duren. En toen, een schreeuw. Een schreeuw van een kind.

We wachtten in stilte. Eindelijk ging de deur open, waarna Gerdrun van de jarlboerderij het erf op kwam lopen, haar bloedige handen aan haar jurk afdroogde en me aankeek. 'Nu mag je komen, Torstein.'

Ik aarzelde. Er hing een onrust boven mij. Vidar riep: 'Daar heb je haar, hoofdman. De bezorgdheid. Wen er maar alvast aan, want die zal je je hele leven achtervolgen.'

Bjørn liep naar hem toe, sloeg zijn arm om zijn nek en zei dat hij zijn mond moest houden. En zo bleven de twee mannen staan, Vidar met zijn hoofd vastgeklemd in Bjørns arm, en Bjørn met zijn blik op mij gericht. Hij knikte naar de deur.

Ik liep het erf op, voelde de aangestampte aarde onder mijn voeten

en de zomerwind in mijn gezicht. Gerdrun ging weer naar binnen. Er klonk gerammel van schotels en koppen.

Toen liep ik naar de deur en trad naar binnen in de goudgele warmte van het langhuis. Er stond een bed in het midden van de ruimte, op slechts een paar stappen van de vuurplaats. De vrouwen stonden aan beide zijden van het bed. Astrid was er, Sigrids zuster, en Gerd, haar moeder. Daghild was er ook, zij was de zuster van Welp, en Anbjørg Ivarsdatter, de kleine, grijsharige vrouw die de eilandbewoners met hun boot van het eiland Burray ophaalden als er een baby op komst was. En daar, in het bed, lag zij. Er lag een naakte baby op haar blote borst. Sigrid hield haar hand voorzichtig om de rug van het kind. Ze keek me aan en glimlachte. ‘We hebben een zoon gekregen, Torstein.’

Ik bleef aan het voeteneinde van het bed staan.

‘Kom,’ zei ze en ze stak haar hand uit.

Gerdrun leidde me naar de zijkant van het bed, waar ik mocht gaan zitten. Ze pakte mijn hand en legde hem op de rug van het kindje. Ik voelde de warmte van zijn huid, ik voelde het kleine mensje ademen. Sigrid legde haar hand op de mijne. ‘Ben je niet blij?’

Ik wilde haar van alles vertellen, over de vreugde die ik voelde, een vreugde zoals ik nooit eerder had gevoeld. Ik wilde Sigrid bedanken voor het kind dat ze me had geschonken, omdat het bloed van mijn geslacht nu was doorgegeven. Maar ik vond geen woorden. Ik voelde tranen opwellen, maar wreef ze meteen weg omdat ik niet wilde dat de vrouwen ze zouden zien. Gerdrun gaf me een schouderklopje en zei dat ik me niet hoefde te schamen voor mijn tranen, een man werd tenslotte niet elke dag vader. ‘Maar nu moet je je zoon vasthouden, Torstein. Nu moet je hem aan je volk laten zien.’

Gerdrun nam het kind van Sigrids borst en legde het in mijn armen. Nu zag ik voor het eerst het gezicht van mijn zoon. Ik zou liegen als ik iets anders beweerde dan dat ik een steek in mijn borst voelde. Het kind was welgeschapen, met donkerbruin haar, zoals ikzelf, en helderblauwe ogen. Maar op de rechterkant van zijn hals zat een moedervlek die helemaal van zijn sleutelbeen tot aan zijn kin liep.

‘Thors hamer,’ zei de vroedvrouw terwijl ze naar ons toe stapte.

Eerst begreep ik niet wat ze bedoelde, maar toen zag ik dat de vlek de vorm had van een Thorshamer met een korte steel. De steel ging langs de zijkant van zijn hals omhoog, en de hamerkop was gericht naar zijn kin en zijn wang.

‘Je zoon is beschermd door Thor, Torstein.’ De vroedvrouw legde mijn hand dicht bij het achterhoofd van het kind. ‘Ga nu maar naar buiten en laat hem aan je volk zien. Maar haast je, want hij wil het liefst bij zijn moeder zijn.’

Ik hield het warme, naakte lichaamje dicht tegen me aan en ondersteunde het achterhoofd, zoals de vroedvrouw me had laten zien. Ik bleef nog even bij het bed staan en keek in de ogen van het kind, waarop het kleine schepsel naar me opkeek en me plotseling bij de baard greep, tot groot vermaak van de vrouwen rond het bed. Zo liep ik met voorzichtige passen naar de deur, de ochtend in. De mannen die samen met mij hadden gewaakt, stonden nu allemaal op het erf. Ik hield het kind voor me. ‘Een zoon,’ zei ik.

De mannen kwamen om me heen staan. Ze staken hun ruwe vingers naar het kleine kindje uit, glimlachten in hun baarden en spraken met dunne, vreemde stemmen. De beschonken Halvor bracht een Oudnoords gedicht te berde dat niemand hoorde, en Eystein tilde de driepotige Fenre op en liet hem snuffelen. Dat werd het kind kennelijk allemaal te veel, want het kleine gezichtje grimaste, waarna een verbazingwekkend luid geschrei opsteeg uit zijn tandeloze mondje. Ik liep naar binnen, waar de vroedvrouw hem snel terug op de borst van Sigrid legde.

Die dag werd er gefeest op het havenplein. Op Grimsgård mochten we niet blijven. Sigrids moeder kwam met gebalde vuisten naar buiten en joeg ons weg, rumoermakers die we waren. Dus liepen we naar de licht glooiende heuvel die achter het langhuis lag, waar we een poos bij de oude steenhoop bleven staan en waar de mannen me eindelijk konden overtuigen om te drinken. Daarna liepen Welp en een paar andere mannen naar de omliggende boerderijen om de mannen uit te nodigen voor het feest, terwijl ik met de rest naar de haven aan de andere kant van de heuvel liep. Daar stapte ik eerst in het langschip dat afgemeerd lag aan de stenen steiger. Ik ging achterin bij de stuurriem staan, van waaruit ik uitzicht had op het vaarwater tussen de noordelijke eilanden. Ik draaide me om naar het land, naar de mannen die zich bij het kampvuur hadden verzameld. Ruwe, harde mannen waren het, voornamelijk Denen en Noren die samen met mij hadden gediend in Jomsborg. Nu vormden ze de bemanning op dit langschip dat Sven Gaffelbaard me had geschonken na de slag bij Svolder, en hoewel ik nog maar twintig jaar was en een van de jong-

sten aan boord, noemden ze mij hun hoofdman. Eén winter en één lente waren voorbijgegaan sinds we het zeil hadden gehesen en de zee waren overgestoken. Eén winter en één lente hadden we hier op de Orkney-eilanden verbleven in afwachting van de geboorte. Dat we hier zouden wachten, en niet zouden proberen om IJsland voor de winterstormen te bereiken, was beslist tijdens het Ding aan boord bij de mast. De dorst naar wraak voor de dood van de Noorse koning was groot, waardoor een overwintering hier op Rossay, waar handelsschepen afmeerden om een watervoorraad in te slaan voor ze verder voeren naar de Noorse kust, niet zonder gevaar was. De mensen konden er lucht van krijgen dat wij ons hier ophielden. En dat was ook gebeurd. Maar zelfs na die nachtelijke aanval bleven we. We waren Jomsvikingen, en we waren een goed georganiseerde bende. We waren met ruim dertig man en goed voorzien van wapens en pijlen. Zelfs stomdronken hadden we die nacht Olafs mannen verslagen, dus we zouden dat nog wel een keer kunnen, dachten de mannen. Daarop antwoordde ik dat hoewel we Jomsvikingen waren, we toch kwetsbaar waren op dit eiland. En in het westen wachtte ons rijkdom. Daar groeiden kaarsrechte lariksstammen, beter scheepshout bestond niet. Daar was grond waar nog geen enkele hoofdman aanspraak op had gemaakt. Daar konden we rijk worden.

Bjørn riep me. Waarom kwam ik niet bij hen zitten? Hij was bij het kampvuur gaan zitten, waar Hutten vonken sloeg en vuur blies in een bundeltje droog gras. De Schot had brede schouders, maar was niet bijzonder lang. Als hij zijn loden mantel aanhad en zo voorovergebogen stond, leek het wel of hij uit de grond was gegroeid en de turfmat over zijn schouders hing. In de baai spatten de zoons van Vidar elkaar nat. Ze waren eropuit gestuurd om mosselen te rapen, en schoven langzaam met hun tenen tastend over de stenen, maar zo te zien namen ze de opdracht niet al te ernstig. Terwijl ik stond te kijken hoe Fenre samen met de teef van Sjam langs de waterkant hinkte met een paar bossen zeewier in zijn bek, hoorde ik opeens Eystein roepen. Wat stond ik daar nog alleen te staan? Het was tijd om de kroezen te heffen!

Toch bleef ik nog een poos op het achterdek staan. De vlek in de hals van mijn kind baarde me zorgen. Stel dat er meer aan de hand was, stel dat het een ziekte was? Die angst begon aan me te knagen, en net toen ik terug wilde rennen naar de boerderij in de hoop dat de vrouwen daar me zouden vertellen dat zoiets helemaal niet onge-

woon was, dat de vlek vast zou verbleken en verdwijnen, kwam Halvor met twee kroezen de loopplank op lopen. ‘Meestal zijn je ogen helder, Torstein.’ Hij gaf me een kroes, kwam naast me staan en tuurde net als ik naar het havenplein. ‘Maar nu heb ik het gevoel dat er in je binnenste een storm komt opzetten. Maak je je zorgen over de vlek?’

Ik gaf geen antwoord.

‘Ik begrijp dat je bezorgd bent.’ Halvor drukte zijn kroes in mijn vrije hand en maakte zijn riem los. Ik dacht eerst dat hij zijn water wilde lozen, maar Halvor liet zijn broek zakken en stak zijn naakte achterste naar me uit. ‘Kijk,’ zei hij en hij sloeg zichzelf op de billen. ‘Kijk, en vertel me wat je ziet.’

Het enige wat ik zag was Halvors achterste.

‘Toen ik werd geboren, had ik daar een vlek zo groot als de hand van een man. Maar die is in de loop der jaren verbleekt.’ Hij kwam overeind, pakte zijn kroes terug en dronk een stevige slok, waarna hij uiteindelijk zijn broek weer optrok. ‘Misschien verbleekt die vlek van je zoon ook nog. In elk geval krijgt hij later een baard. Laat die storm in je blik dus maar bedaren en kom met ons drinken.’

Maar nu beving me een andere angst. Stel dat de christenen de vorm van de Thorshamer zagen en dachten dat hij was gemerkt door wat in hun ogen heidense en valse goden waren? Misschien zouden ze hem dan proberen te doden. Ze haatten immers alles wat met het oude geloof te maken had.

Toen ik dat tegen Halvor zei, streek hij peinzend over zijn bruine baard en nam nog een slok. Een knappe man was Halvor niet. Zijn hele lichaam, van zijn voet waarvan twee tenen ontbraken, tot zijn gezicht, was getekend door een mensenleven als Jomsviking. Hij had een litteken dat dwars over zijn voorhoofd en een ander dat langs zijn wang naar beneden liep. Een derde leek zijn onderlip in tweeën te splijten, vlak bij zijn mondhoek, wat hem een scheve en vreemde glimlach opleverde. Maar het was goed om Halvor aan je zij te hebben als de zwaarmoedigheid dreigde. Hij had een soort aanstekelijke opgewektheid.

‘Ach, om die christenen hoeft je je toch geen zorgen te maken. Waar wij naartoe gaan, zijn geen christenen. Naar ik heb gehoord is daar zelfs nauwelijks een levende ziel te bekennen.’ Halvor stootte met zijn kroes tegen de mijne. ‘Maar nu vind ik dat je moet drinken. Je hebt een zoon gekregen, man. Drink.’

‘Nou goed dan, een paar slokken,’ zei ik, waarna ik mijn kroes aan mijn lippen zette. Huttens brouwsel hielp de bezorgdheid verjagen, dat wist ik van vroeger. Hij had het meegekregen van zijn familie, zei hij, daar, in hun aarden hut op het vasteland had het de hele winter lang gegist, en naar verluidt was dit het sterkste bier ten noorden van Jorvik.

Halvor en ik bleven bij de stuurriem staan. Ik prutste wat aan de helmstok, die steeds weer van de stuurriem loskwam. De helmstok stond haaks op de riem, zodat de stuurman hem voor zich uit kon houden, maar hij schoot telkens los. Ik moest eraan denken om het touw met schapenvet in te smeren voor we vertrokken. Halvor zei dat ik de goden moest bedanken, omdat ze me een gezonde jongen hadden geschonken, en ook de moeder moest ik bedanken als ik terug was op de boerderij. Maar dat laatste kon wachten, want eerst moesten de goden worden vereerd.

Op deze woorden dronken we een paar slokken. Halvor en ik stonden op het achterdek te turen naar de haven en naar de baai, naar de eilanden en de zee die glinsterde in de opkomende zon. Ik zag de bemanning die rond het vuur zat. Vidar en Gislaug waren er ook met hun twee dochters, die inmiddels al zo groot waren dat je ze nog nauwelijks kinderen kon noemen. Ook hun twee zoons waren er, de ene slechts vijf winters oud, de andere tien. Sjam was er, samen met de slavenvrouw die hij van het eiland Funen had meegenomen, en beneden aan de waterkant stond hun dochter steentjes over het water te keilen. Bij het vuur toostte mijn broer Bjørn met Eystein Prot, Hutt en Welp. En terwijl ik daar naar het havenplein stond te kijken kwamen er steeds meer bewoners van het eiland bij, want het was wijd en zijd bekend dat Sigrid een kind verwachtte, en nu begrepen ze dat het tijd was om te feesten. Wie er nog niet was, was Welps vader, de eilandjarl Sigurd Lodveson. Iedereen, en niet het minst Welp zelf, dacht dat het misschien maar beter was dat de ouwe zich afzijdig hield.

Halvor dronk zijn kroes leeg. Zelf was ik voorzichtig met het bier, ik durfde me niet te bedrinken en hield mijn blik voortdurend op de zee gericht, voor het geval dat er vreemde schepen zouden opduiken. Maar de slokken die ik dronk gaven me wel een gevoel van rust, een gevoel waarvan Halvor en ik nog even wilden genieten daar aan boord. Ik mompelde dat het toch dwaas van me was om me zoveel zorgen te maken over een moedervlek, waarop Halvor zijn hand op

mijn schouder legde en zei dat áls ik daaraan dacht, ik er met vreugde aan moest denken, omdat het een teken van de goden was. Daarna bleef ik een tijdlang staan bij een van de steunbalken waar we de ra op lieten rusten, en liet mijn blik over het schip glijden. Het was een van de allergrootste *knarren* die ik ooit had gezien, en ik voelde een heel eigen trots omdat ik in het bezit was van zo'n prachtig schip. De ra hesen we met touwen die waren getwijnd van zeehondenvel, en de spanten onderaan waren van eik en lagen perfect tegen de scheepsplanken, waardoor je had kunnen denken dat ze van leem waren. Opdat het schip goed in zee zou liggen, waren de spanten aan de kielbalk vastgesjord, en wel met baleinen. Er waren kosten noch moeite gespaard. Ik legde mijn hand op de ra boven me, voelde de nerven van het hout en snoof de geur van zout water en teer op. Dit schip zou ons binnenkort wegbrengen, dacht ik, we zouden deze eilanden verlaten en zeeën bevaren die niemand van ons kende.

Even later gingen we bij het vuur zitten. Eystein haalde de mondharp tevoorschijn die hij van een paar Welshe kooplieden had gekocht. Veel muziek kwam er niet uit, maar hoe dan ook was er nu zoveel volk gekomen dat nauwelijks iemand hem hoorde. Ik bleef zitten tussen Bjørn en Halvor en dronk terwijl ik de zomerse zon op mijn gezicht voelde. De slaap overviel me en deze keer vocht ik er niet tegen. Ik was uitgeput. Ik ging liggen en viel als een blok in slaap.

Ze zeggen dat ik sliep tot de dag oud was geworden. Later vernam ik dat Sigurd Lodveson nog te paard was komen aanrijden, en dat hij beneden op het strand met Welp had staan praten. De ouwe was kwaad geworden en wilde dat zijn zoon meekwam naar huis, maar toen hij hem bij de arm had gegrepen, had Welp zich losgerukt en geroepen dat hij trouw had gezworen aan Torstein Tormodson en zijn schip. Daarna was hij bij ons aan het vuur komen zitten en was zijn vader alleen achtergebleven. De zweer die vlak boven de kraag van zijn vader uitstak had een roodachtige kleur gekregen, zoals meestal als hij zich opwond.

De hele dag lang werd er gefeest, en nu en dan viel er iemand in slaap bij het vuur, die dan weer wakker werd geschud en nog een kroes in de hand gedrukt kreeg. De meesten hadden net als ik de nacht ervoor nauwelijks een oog dichtgedaan, maar maakten van de gelegenheid

gebruik om zo veel mogelijk te drinken. Nu Sigrid ons kind had ge-
baard, wisten ze dat ik het vertrek niet lang meer zou uitstellen. De
omstandigheden om de zee op te gaan waren nu immers gunstig. In
deze tijd van het jaar was de wind mild en trokken de zeestromen
naar het westen.

Men zegt dat de Jomsvikingen van Torstein Tormodson die dag
alle biertonnen op het hoofdeiland leegdranken. Maar dat is gelogen,
want hoewel de meesten onder ons Jomsvikingen waren, en hoewel
ze mij hun hoofdman noemden, waren ze niet mijn Jomsvikingen.
De Jomsvikingen waren vrije mannen, en als ze iemand volgden die
ze hun 'hoofdman' noemden, dan was dat alleen omdat ze dat zelf
wilden. Maar het klopt dat er die dag stevig werd gedronken, en toen
ik in de avondschemering wakker werd, waren mijn broer, Halvor,
Welp en Hutten al een heel eind heen. Ze zaten bij het vuur te lachen
en te lallen. Ik stond op en sjokte terug naar de boerderij met de drie-
potige Fenre op de hielen.

Toen ik het hoofdhuis in dook, lag Sigrid te slapen. Het kind lag op
haar borst en Sigrids smalle vrouwenhanden rustten op de rug van
ons kind. Ik ging op de rand van het bed zitten. Even later ging ik met
mijn hand door het donzige, donkere haar van het jongetje, ik aaide
hem over zijn wang, vlak boven de moedervlek, en over zijn handje,
dat zo ontzettend klein was. Toen pakte hij mijn vinger en greep hem
stevig vast, en zo bleef ik een hele poos zitten.

Sigrid was niet alleen in het langhuis. Haar moeder Gerd lag in een
van de bedden te slapen. Gerdrun van de jarlboerderij zat iets verder-
op op de lange bank aan tafel, en wellicht genoot ze van de stilte,
want ze keek me glimlachend aan, maar zei niets. Eerst dacht ik dat
ze ook in slaap was gevallen, maar toen zag ik dat haar vingers vlijtig
in de weer waren met een benen naald en wollen draad. Drie lussen
om de vinger, en dan een kleine ruk aan de naald; ze was iets aan het
haken. Ze gebruikte een ruwe, ongekleurde wollen draad, het leek of
ze een kuitband aan het haken was. Met zo'n band hadden ze destijds
ook Sigrids handen en die van mij met elkaar verbonden. Haar moe-
der had nog altijd de wollen band die om haar en Grims handen was
gelegd, ze had hem ooit van haar eigen moeder gekregen en hem op
een geheime plek bewaard. Ze had vast gedacht dat Sigrids zuster
eerst zou worden weggegeven, maar haar vrijer had zijn oog laten
vallen op een meisje van het vasteland en was nog maar zelden op de

Orkney-eilanden te vinden. Dus toen wij met het schip waren aangekomen en Sigrïd haar moeder had verteld dat ze mijn vrouw was geworden, was meteen alles in gereedheid gebracht voor de handverbinding. We stonden op het erf en alle eilandbewoners kwamen om ons heen staan, want Grim was een geliefd man geweest, en nu werd zijn dochter gevierd. Dat ze zwanger was, hadden de meesten al geraden, want ze was met mij hiernaartoe gereisd en ik was nu hoofdman, een machthebber in de ogen van de eilandbewoners. De wollen band werd om onze handen gelegd, en de eilandjarl legde zijn hand op de onze en riep uit over de heide en de zee dat Sigrïd en Torstein nu bij elkaar hoorden, en dat onze levensdraden vanaf heden met elkaar waren verbonden.

Ik zat nog altijd bij Sigrïd met het kleine handje van mijn zoon om mijn vinger geklemd toen Sigurd Lodveson binnenkwam. Twee kerels die op het erf de wacht hadden gehouden kwamen achter hem aan en wilden hem bij de armen grijpen, maar ik schudde kort mijn hoofd, waarna ze zich weer terugtrokken. Toen ik voor het eerst naar de Orkney-eilanden kwam als gevluchte slavenjongen, in de tijd dat Sigrïds vader Grim nog leefde, ontwikkelde ik een grondige afkeer voor de eilandjarl. Hij en zijn knechten gingen voortdurend bij iedereen schatting innen, waardoor hij heel ongeliefd was. Toen Olaf met zijn schepen op de eilanden was gearriveerd had de ouwe geprobeerd om hem, net als Sigrïds vader en alle andere Orkney-bewoners, zilvermunten af te troggelen. Maar Olaf vernederde hem. Met een enorme vuistslag sloeg hij de jarl van de stenen steiger het water in, waarna hij hem bijna verdrook. Bjørn en ik gingen mee met Olaf, we vochten voor hem, maar vielen later in ongenade. Daarna volgden de jaren in Wendland, waar we werden opgeleid tot Jomsvikings en waar de jongen die ik ooit was geweest, een man werd. De gedachte dat mijn bijl Olaf van het leven had beroofd daar in Svolder had de eilandjarl erg bevalen, en al een paar dagen na onze aankomst was hij te paard naar me toe gereden om me een zilveren speld te overhandigen zo groot als de hand van een vrouw. Die speld lag nu in een kist onder het bed waar Sigrïd en ik sliepen. Ik gebruikte hem zelden. Ik wilde niet dat de eilandbewoners me zouden verachten zoals ze de jarl verachtten.

De jarl ging aan het voeteneinde van het bed staan en keek naar de moeder en het kind terwijl hij op zijn baardharen kauwde. 'Ik heb

gehoord dat het een zoon is geworden. Het is goed dat het eerste kind een zoon is. Misschien krijgt hij nog zusjes over wie hij zich moet ontfermen.’

Ik antwoordde niet. Ik wilde het liefst dat hij wegging. De jarl liep naar zijn vrouw, wierp een blik op haar haakwerk en ging naast haar zitten op de bank. Sigurd Lodveson zag er oud uit voor zijn leeftijd. Hij had magere schouders, maar een brede en ronde buik. Zijn grijze baard was dun en zijn haar hing in plukjes op zijn schedel. Maar zijn tuniek was schoon en hij droeg een broek en kuitbanden van fijn geweven, okergeel linnen.

‘Hond zegt dat hij met je meegaat. Ik vertrouw erop dat je hem dat uit zijn hoofd praat, Torstein.’

Alleen de jarl gebruikte die naam. Wij noemden de jarlzoon Welp. Sinds de dag dat we hierheen waren gevaren na de slag bij Svolder, had Welp trouw aan mijn zij gestaan. Zijn zeemanskist stond aan boord naast die van alle andere mannen, en hij was vastbesloten dat zo te houden.

‘Ik heb hem nodig op de boerderij,’ zei de jarl. ‘Gerdrun hier zal sterven van verdriet als onze zoon ons opnieuw verlaat.’

Gerdrun was nog altijd even stil. Ze trok drie nieuwe lussen van haar vinger met de naald.

‘Je bent mijn broeder,’ voegde de jarl er nog aan toe terwijl hij me aankeek. ‘Als je mij dient, zullen jij en je familie nooit iets ontberen.’

Sigrid werd wakker, ze knipperde met haar ogen en wilde zich op haar zij draaien, maar besefte ineens dat het kind op haar borst lag, dus bleef ze liggen en streekte ze over zijn rugje.

‘We hebben jou en je bemanning de hele winter lang te eten gegeven. Dan weet je toch dat ik een goedgeefs man ben?’

‘Dat klopt,’ zei ik. ‘En daar zijn we dankbaar voor.’

Sigurd trok de kraag van zijn tuniek over de zweer in zijn hals en schraapte de keel. ‘De eilanden daar in het westen zijn niet geschikt voor vrouwen en kinderen, Torstein. Laat Sigrid en jullie zoon hier. Ik zal voor hen zorgen tot je terug bent. Als wederdienst eis je al het vruchtbare land dat je daar vindt op in mijn naam, áls jullie daar tenminste vruchtbaar land vinden.’

Ik stond op van de rand van het bed. ‘Ik laat Sigrid niet alleen achter. En ik heb aan Sven Gaffelbaard beloofd om het land dat ik vind in zijn naam op te eisen.’

‘Daar hebben we het al over gehad.’ Sigurd stond op en stak zijn

handen achter zijn riem, alsof ik zijn eis onmogelijk nog kon negeren nu hij die had herhaald.

Ik draaide me van hem weg.

‘Keer me de rug niet toe, Torstein Knarrensmid. Dat is onverstandig.’

Ik bleef staan. ‘Ik ben niemands dienaar.’

‘Wat zeg je daar?’

De eilandjarl was een man op leeftijd en misschien hoorde hij niet goed meer. Ik liep naar de deur en duwde hem open. ‘Ik zal op zoek gaan naar land,’ zei ik. ‘En ik zal onthouden dat je ons de winter door hebt geholpen.’

Sigurd Lodveson stapte naar me toe, greep me bij de arm en keek me streng in de ogen. De eilandjarl had opvallend witte en gezonde tanden voor een oude man, waardoor hij ineens sterk en jong kon lijken als hij dicht bij je kwam staan. ‘Dat is je geraden, knarrensmid.’

Ik antwoordde niet en trok mijn arm terug. Sigurd Lodveson krabde nerveus aan de zweer in zijn hals en liep naar buiten.

De eilandjarl toog terug naar het havenplein, waarschijnlijk zou hij er nog een kroes drinken, of misschien ging hij toch nog zijn zoon proberen te overtuigen niet met me mee te gaan. Fenre en ik liepen naar de grasheuvel waar we hadden gewacht terwijl Sigrid haar weeën opving. Daar bleven we zitten terwijl de zon in de zee zakte, en even later kregen de eilanden en de scheren een goudgele kleur; het leek of de kliffen gesmeed waren uit goud en brons, en de grasvlaktes geweven van de fijnste, groene zijde. Toen Fenre zijn kop op mijn dij legde, werd ik opnieuw bevangen door de bezorgdheid om de moeder-vlek. Maar toen besepte ik opeens dat niemand zonder gebreken was. Iedereen had wel een of ander litteken of een verwonding. Zelf had ik immers ook dat rechterbeen dat niet altijd wilde meewerken.

Ik zat daar nog altijd toen Bjørn kwam aanwaggelen. Hij was goed dronken en zag me niet. Maar ook de gebouwen van de boerderij zag hij kennelijk nauwelijks staan, want eerst stootte hij tegen de hoek van de schuur en daarna wankelde hij het erf op, waar hij bleef staan, heen en weer wiegend als een mast op woelige zee. Hij had wellicht zijn tuniek op het havenplein vergeten, want hij stond daar halfnaakt, terwijl hij door zijn lange, donkere haren naar zijn handen keek die hij voor zich hield. Mijn broer was toen nog een struise kerel, met brede rug en schuine schouders die bol stonden van de spieren. In zijn ene bovenarm had hij een put waar je je hele duim in kon steken,

daar had een pijl hem getroffen die keer dat Sigvalde Jomsborg had aangevallen met zijn Goten. Tijdens diezelfde slag was hij ook geraakt in zijn kaak, de pijl was tot in zijn mond gedrongen. De breuk was dichtgegroeid en het litteken zat verstopt achter zijn dikke baard, maar hij miste aan die kant een paar kiezen.

Opeens viel Bjørn op zijn knieën. Zijn handen begonnen te beven, hij greep naar zijn gezicht en begon te huilen. Fenre en ik liepen naar hem toe, waarna ik hem overeind trok en naar het langhuis bracht. Ik legde hem neer op een dierenhuid bij het vuur, waar hij als een hoopje ellende bleef liggen. Daarna liep ik terug naar Sigrid, maar toen ik mijn hand uitstak om met mijn vingers door het haar van mijn zoon te woelen, zei ze dat ik haar met rust moest laten. Dus kroop ik maar in een van de vrije bedden tegen de muur, en Fenre nestelde zich in mijn armen. Een vreemd gevoel beving me: toen ik mijn ogen sloot, voelde het alsof het bed heen en weer wiegde onder mij, alsof ik al op zee was.